

22/7/2019

לכבוד
מנהלי המחוזות
מנהלות/ מנהלי בתי הספר התיכוניים
רכזות / רכזי המקצוע
מורות / מורי מורשת ודת האסלאם

הנדון: חוזר מפמ"ר (1) בתחום הדעת מורשת ודת האסלאם לשנה"ל תש"ף (2019/20)

עם פתיחת שנת הלימודים תש"ף אנו מאחלים לכל המורים והתלמידים הצלחה. בתקווה שהשנה תהיה שנת עבודה פורייה והישגים הן במישור החינוכי-ערכי והן במישור הלימודי.

בחוזר זה תמצאו:

- יחידות ההוראה לבגרות
- בחינת מפמ"ר לתלמידים מוסלמים במגזר היהודי (2 יח"ל)
- מועדי ההיבחנות
- קריטריונים הערכה חילופית
- שאלות עמ"ר
- השתלמויות בפסג"ות
- בחינות מותאמות ללקויי למידה
- עידוד להרחבה במקצוע לרמה של 5 יח"ל (1+4)
- עבודות גמר

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

אגף א' מורשת

אגף בכיר לחינוך במגזר הערבי
הפיקוח על הוראת מורשת ודת האסלאם בחינוך ערבי

יחידות ההוראה לבגרות

אנו מבקשים לעדכן אתכם בחידושים ובסוגיות הוראת מורשת ודת האסלאם בחינוך העל יסודי:

התלמידים ייבחנו רק על פי התכנית החדשה. לא תערכנה בחינות לפי תכנית ישנה.

סמל השאלון		תוכן ההודעה
אקסטרניים	אינטרניים	
47182	47181	תכנית לימודים יחידת חובה
47482	47481 ל-4 יח"ל	הרחבה במקצוע ברמה של 5 יח"ל (1+4) <u>תכנית הלימודים ליחידות ההרחבה</u>

בחינת מפמ"ר במורשת ודת אסלאם לתלמידים מוסלמים שלומדים בבתי ספר יהודיים ברמה של 2 יח"ל לתלמידים מוסלמים שלומדים בבתי ספר יהודיים, ניתנת אפשרות ללמוד בתכנית חלופית, במסגרתה ילמדו את יחידת החובה בצירוף יחידה שנייה להרחבה.
[תכנית חלופית](#)

מועדי ההיבחנות

מועד חורף תש"ף יום ה' 2 בינואר 2020. בשאלונים 47181, 47182
מועד חלוקה לקיץ תש"ף יום ב' 11 במאי 2020. בשאלונים 47181, 47182, ל-4 יח"ל 47481, 47482

קריטריונים להערכה חלופית

אנא עיינו בקובץ קריטריונים משותפים להערכת החלופות

מבנה עבודת החקר כתובה:

- א. מבוא ורקע תיאורטי המכניס את הקוראים לעניין ונותן סקירה על נושא העבודה.
- ב. שאלת החקר - השאלה תוצג בצורה ברורה בהתאם לקריטריונים המקובלים בתחום הדעת.
- ג. בסיס עיוני תיאורטי/סקירת ספרות: איתור, ארגון ומיזוג מידע, להצגת ידע קודם ובניית מערך מושגים רלוונטי.
- ד. מערך המחקר: שיטת העבודה/ מתודולוגיה בהתאם לתחום הדעת ולשאלת החקר.
- ה. הצגת ממצאים - "טיפול" בנתונים: איסוף, עיבוד, ניתוח וייצוג.
- ו. דיון, הסקת מסקנות וסיכום. חשוב כמובן שהמסקנות יתייחסו לשאלת החקר.
- ז. ביבליוגרפיה: יש להציג את רשימת המקורות על פי הכללים המקובלים בתחום הדעת.

שאלות עמ"ר

בשנה הקודמת העמקנו את הערך, המעורבות והרלוונטיות (עמ"ר) בלמידה, בהוראה ובהערכה. הדבר בא לידי ביטוי בפיתוח המקצועי, בשיח בכיתה ובהכנסת כ- 5-10 נקודות העוסקות בעמ"ר בבחינת הברגרות. בשנת תש"ף נעמיק ונרחיב את נושא שאלות עמ"ר במבחני הברגרות עד ל-10 נקודות לשאלה שתכלול סעיפי ידע וערכים.

אנו מבקשים מהמורים לשלב את השיח הזה בלמידה ובכיתות, שכן זוהי עיקר מטרותנו. יש להדגיש כי תשובה נכונה חייבת להתבסס על ידע בתחום הדעת בעת הבעת העמדה. מרכיב עמ"ר בשאלון 47181 יבוא לידי ביטוי בשאלת חובה (עד 10%). יש לציין שתחום הדעת מורשת ודת האסלאם מהווה קרקע פורייה ומתאימה באופן מיוחד להצגת שאלות עמ"ר.

[דוגמאות לשאלות עמ"ר](#)

השתלמויות בפסג"ות

תתקיימנה השתלמויות מקצועיות בתחום הדעת "מורשת ודת האסלאם" במרכזים לפיתוח סגלי הוראה (פסג"ות) הקרובים אליכם.

אנו פונים למנהלי בתי"ס ולרכזי המקצוע לעודד את ציבור המורים, לעקוב אחרי פרסומי הפסג"ות והודעותיהן בנדון, להירשם להשתלמויות אלה ולהצטרף אליהן. הסילבוסים של ההשתלמויות נבנו באופן שייתן מענה לצרכיהם של המורים למורשת ודת אסלאם ולספק עבורם דרכים וכלים לשיפור מיומנויות הוראה / למידה / הערכה אשר יהיו בהלימה לעיקרון הלמידה המשמעותית. הרשימות והסילבוסים של ההשתלמויות יפורסמו בתחילת שנת הלימודים 2020\2019 באתרי הפסג"ות.

מנהלי בתי הספר מתבקשים לקבל לעבודה רק מורים בעלי הכשרה מתאימה ללמד את המקצוע, ולהקפיד על חובת ההתמחות והתמקצעות שלהם.

בחינות מותאמות ללקויי למידה

תלמידים שנמצאו זכאים לקבוצת התאמות מרמה 3 לאחר שעברו אבחון פסיכודידקטי וקיבלו את אישור וועדת התאמות מחוזית, ייגשו למבחן מותאם.

המבחן המותאם במורשת ודת אסלאם החל במועד חורף תש"ף, יכלול את כל חומר הלמידה בבחינת הברגרות, אך יאפשר בחירה מגוונת, ודרישה למענה למספר מופחת של מטלות.

[פירוט ההתאמות בקישור](#)

עידוד להרחבה במקצוע לרמה של 5 י"ל (1+4)

לאור השינויים האחרונים בבגרות במסגרת הרפורמה, אנו סבורים שיש לעודד את המורים ואת התלמידים לבחור במקצוע במסגרת מורחבת בהיקף של חמש יחידות לימוד (1+4) כאחת הבחירות של המקצועות המורחבים, וזאת כדי לשמור על מקומו ומעמדו של המקצוע כאחד המקצועות המובילים בהפנמת ערכים חברתיים בבית הספר. **תוכנית הרחבה במקצוע ברמה של 5 י"ל (1+4)**.

תכנית הלימודים ליחידות ההרחבה - בקישור

עבודות גמר

עבודות הגמר הנה משימה לימודית, המאפשרת לתלמידים בכתה י"א או י"ב לבחור בהכנתה, במסגרת משימות הסיום הנכללות בתעודת הבגרות. תהליך הכנת עבודת הגמר מתחיל בכתה י"א, ומסתיים בסיום מחצית א' של כתה י"ב. נשמח להודיע לכם שבתחום הדעת מורשת ודת איסלאם התלמידים יכולים להגיש עבודת גמר, ונשמח לעמוד לרשותכם בהדרכה, עצה והסבר בכל הכרוך בנושא.

באתר לחינוך על יסודי בנושא **הפיקוח על עבודות הגמר** תוכלו למצוא פרטים נוספים בנושא וגם את הכללים והדרישות המקצועיות העומדים ביסוד הכנתה של עבודת הגמר.

סמל עבודת הגמר בתחום הדעת הוא 047589

תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה

תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה, המהווה חלק ממהלך אסטרטגי לאומי רחב היקף, אשר נועד להתאים את הלמידה לאתגרי המאה ה-21.

התיק מציג את כלל תוכניות הלימודים בכל תחומי הדעת, בכל שכבות גיל ובכל המגזרים. הוא מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי ביעילות מרבית תוך כדי יצירת קשרים בין ידע, מיומנויות וערכים.

תיק תוכניות לימודים כולל את :

1. הידע הנדרש על פי תוכנית הלימודים.

2. המיומנויות המרכזיות בכל תחום דעת (קוגניטיביות, תוך אישיות ובין אישיות).

3. הערכים המרכזיים בתחומי הדעת השונים.

בנוסף, התיק כולל מגוון חומרי למידה, יחידות הוראה, סרטונים וכלי הערכה ומעודד ליזום, ליצור ולגוון את אופני הלמידה תוך כדי שימוש בכלים עכשוויים ברוח הלמידה המשמעותית.

נוהל תמ"ר וחלוצי הערכה:

תוכניות תמ"ר וחלוצי הערכה הן תוכניות הערכה ממירות בגרות. אלו תוכניות חינוכיות פורצות דרך המקדמות הערכה של תכנית הלימודים הקיימת בדרכים ייחודיות של חלופות הערכה. כל אחת מהתוכניות מותאמת לצורכיהם השונים של בתי הספר, והן מבוססות על תפיסת עולם חינוכית ייחודית המקדמת למידה משמעותית.

הצטרפות לכל אחת מהתוכניות ואישור התוכנית הבית ספרית, מותנים בעמידה בתנאי הסף המנהליים שקבע האגף לחינוך על יסודי (הכרה, שק"ד, ציונים) ובאישור פדגוגי של מפמ"ר תחום הדעת (בתוכנית תמ"ר נדרש גם אישור פדגוגי של אגף א' לפיתוח פדגוגי).

בשנה"ל תשע"ט החל נוהל חדש להערכה חיצונית של התכניות. לקריאת הנוהל - ראו כאן

שילוב המעורבות החברתית בהערכה החלופית בתחומי הדעת

בחודשים האחרונים נכתב והופץ מסמך משותף למזכירות הפדגוגית, המינהל הפדגוגי ומינהל חברה ונוער בנושא "שילוב המעורבות החברתית בחלופות בהערכה". המסמך נכתב כחלק מהתפיסה המערכתית לחינוך ערכי. מסמך זה מחזק את התפיסה המדגישה כי הוראת תחומי הדעת תוך שילוב העיסוק בערכים תורמת ללמידה משמעותית. הוראה המתבססת על חיבור רלוונטי בין החומר הנלמד לעולמו של התלמיד, למידה המשלבת חוויה ערכית וחשיבה ביקורתית.

השילוב בין החלופות בהערכה בתחום הדעת למעורבות החברתית יכול להעמיק את הלמידה המשמעותית. התכנית תסייע לתלמידים להבין וללמוד היטב את תחום הדעת מתוך ראיית הרלוונטיות של עולם התוכן הלימודי למציאות החיים. לשילוב בין החלופות בהערכה למעורבות החברתית יש ערך חינוכי רב ביצירת מוטיבציה למעורבות אזרחית וחברתית כתוצאה מלמידה המחברת בין עולם התוכן הלימודי למציאות החיים. בדרך זו נסייע לתלמידים בהתפתחותם האישית ובבניית זהותם ונחזק בהם את תחושת ערך העצמי, השייכות והמחויבות לקהילה, לחברה ולמדינה.

בשנת הלימודים תש"ף אנו ממליצים למורים **למורשת ודת איסלאם** ליישם בבית ספרם את המהלך על בסיס העקרונות שבמסמך הנ"ל.

תמונה ישראלית:

"תמונה ישראלית" הוא מיזם חדשני המעניק חוויות לימוד ייחודיות, באמצעותו יכולים תלמידים לחוות עשרות אירועים מרכזיים שעיצבו את המדינה, לחקור אודותם ולהעמיק בהם. המיזם כולל שלושה חלקים:

1. ציר זמן מודפס המיועד לתלייה בבית הספר, אשר נשלח לבתי הספר בתשע"ח, שנת ה-70 למדינה.
 2. אפליקציית מציאות רבודה, הניתנת להורדה לטלפון חכם ומיועדת לשימוש בקרבת ציר הזמן המודפס.
 3. אתר אינטרנט "70 שנה למדינה" המציע מידע נוסף להעמקה וכן פעילויות חינוכיות משלימות.
- משרד החינוך, בהובלת המזכירות הפדגוגית פיתח את המיזם "תמונה ישראלית" לרגל שנת ה-70 למדינה. המיזם נועד לשימוש בשנים הבאות, מזמינים את כולכם להשתמש ב"תמונה הישראלית", להנות ממנה, להרחיב ולהעמיק בנושאים רלוונטיים וגם לשלב אירועים נוספים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

אגף א' מורשת

אגף בכיר לחינוך במגזר הערבי
הפיקוח על הוראת מורשת ודת האסלאם בחינוך ערבי

בברכה,

מחמוד עומרי
מדריך ארצי מרכז מורשת ודת אסלאם
בחינוך הערבי והבדואי

העתקים :

ד"ר מירי שליסל יו"ר המזכירות הפדגוגית
גבי דליה פניג, סגנית יו"ר המזכירות הפדגוגית
מר יובל אוליבסטון, מנהל אגף א' מורשת - המזכירות הפדגוגית
מר עבדאללה חיטיב, מנהל אגף בכיר חינוך במגזר הערבי
ד"ר מוחמד אלהיב, הממונה על החינוך במגזר הבדואי
מר דויד גל, מנהל אגף בכיר בחינות
גבי דסי בארי, מנהלת אגף א' לחינוך על יסודי
גבי אתי סאסי, מנהלת אגף א' לחינוך יסודי
מפקחים מחוזיים
מפקחות / מפקחי בתי הספר התיכוניים
מדריכות / מדריכים מורשת ודת האסלאם